

आहेत, हे जाणून घेऊ शकतो. त्यानुसार माल विकायला काढायचा की नाही, हे तो ठरवतो. या मोबाईल सेवेने अडत्यांच्या एकाधिकारशाहीला एका अर्थाने तडे जाऊ लागले आहेत. ही वस्तुस्थिती अडतेही मान्य करू लागले आहेत.

गेल्या वर्षी लातूरच्या कृषी उत्पन्न बाजारात एका अडत्याकडं तुरीची खरेदी सुरु होती. दीड - दोन एकर ते वीस एकर अशा टप्प्यांतले शेतकरी तुरीचे नमुने अडत्याकडं आणून दाखवत होते. मोठा घोळका जमलेला होता. आमच्या गप्पा चालू होत्या. त्यातच कमी - अधिक भाव करून अडत्या माल घेत होता. एका शेतकऱ्याने अडत्याला तुरीचा नमुना दाखवला; पण भाव पाडल्यामुळं तो अडत्यावर वैतागला. त्याची भावासाठी घासाधीस चालली होती. तो शेतकरी गेल्यावर अडत्या म्हणाला, 'पूर्वीसारखे दिवस राहिले नाहीत. पूर्वी सकाळी बोली व्हायच्या आधी शेतकरी माल बाजारात आणून टाकायचा. आता हे शेतकरी सकाळी मोबाईलवरून विचारतात. बाजार काय? कितीला माल घेणार? मग दोन - चार जण एकत्र टेम्पो करून माल घेऊन येतात. माल दिला की आल्या पावली परत, अडत्या शेतकऱ्यांचं कौतुक करत नव्हता; तो वस्तुस्थितीची निरपेक्ष माहिती देत होता.

शेतकरीही 'शेठ, शेवटी आम्ही तुमच्याच दावणीला बांधलेले.' असं म्हणत अडत्याला चुचकारत होते. माल अडत्यालाच द्यावा लागतो, हे शेतकऱ्यांनाही माहिती आहे; पण भाव मिळवण्यासाठी थोडा का होईना पण अडत्याला नडण्याचं धाडस शेतकरी करू लागले आहेत. कारण तो आसपासची माहिती करून घेऊ लागला आहे. दोन वर्षांपूर्वी लातूरमध्ये तुरीची खरेदी प्रति किलो ३२ रुपयांनी सुरु झाली. ती वाढत वाढत ६० - ६२ रुपयांपर्यंत गेली. त्यामुळं गेल्या वर्षी शेतकऱ्याला तुरीला जादा भाव

मिळावेत, असं वाटत होतं. त्यामुळं ऐन मौसमात देखील शेतकरी तूर बाजारात आणायला तयार नव्हते. लातूर कृषी उत्पन्न बाजार समितीतला एक पदाधिकारी सांगत होता, 'शेतीमालाचं होर्डिंग करण्याचं प्रमाण वाढू लागलेलं आहे. शेतकरी मालाला भाव कसा मिळेल, याचा विचार करून माल बाजारात आणतात. हे सगळ्याच शेतकऱ्यांना जमतं असं नव्हे; पण बदलता ट्रेड हा पदाधिकारी स्पष्ट करून सांगत होता; त्याची दखल घ्यायला हवी.

मोबाईल आणि इंटरनेटच्या सुविधा शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचल्यानं त्यांना देशी - परदेशी बाजारांतील घडामोडींची माहिती मिळू लागली आहे; म्हणून पुरामुळं पाकिस्तानमधील कांद्याच्या पिकाचं नुकसान झालं आहे. आंतरराष्ट्रीय बाजारात भारतातील कांद्याला अधिक मागणी असू शकते आणि भावही जास्त मिळू शकतील, हे इथला शेतकरी आता जाणू लागला आहे. आंतरराष्ट्रीय घडामोडींची माहिती त्यांच्यापर्यंत पोहचू लागलेली आहे. ही माहिती शेतकऱ्यांपर्यंत पोहचवणारी सुविधाही अधिक सोप्या पद्धतीने उपलब्ध होऊ लागली आहे. शेतकऱ्यांना हवामानाची स्थिती, पिकांचा ठिकठिकाणच्या बाजारांतील भाव, आवक - जावक अशा शेतीबाजाराशी निगडित माहिती पुरवणाऱ्या संस्थाही कार्यरत झाल्या आहेत. रॉयटरसारख्या मूळच्या न्यूज बिझनेसमधील संस्थेने भारतात शेतकऱ्यांसाठी एसएमएस सेवा सुरु केलेली आहे. त्याद्वारे शेती व्यवसायाशी

संबंधित माहिती दररोज शेतकऱ्यांना पुरवली जाते. या माहितीच्या आधारे शेतकरी आर्थिक फायदा करून घेऊ शकतो.

माहिती तंत्रज्ञानाच्या साहाय्याने होत असलेला हा बदल निश्चितच स्वागतार्ह आहे; पण त्याचा फायदा बहुतांशी मोठ्या आणि मध्यम स्वरूपाच्या शेतकऱ्यांना अधिक होताना दिसतो. देशी - परदेशी बाजारातील घडामोडींचा आढावा घेऊन निर्णय घेण्याची क्षमता या शेतकऱ्यांमध्ये असते. भाव मिळेपर्यंत मालाचं होर्डिंग हे शेतकरी करू शकतात. तेवढी उत्पादनक्षमताही त्यांच्याकडं असते. छोट्या शेतकऱ्यांकडं जमीन कमी, उत्पादन क्षमता कमी, आर्थिक क्षमता कमी... अशा स्थितीत तो नव्या तंत्रज्ञानाचा लाभ घेऊ शकत नाही, हे वास्तवही लक्षात घेतले पाहिजे.

संपर्क: ९८६७२१५०६५

लेखक अभ्यासू तरुण पत्रकार असून सदर लेखातील संबंधित विषयाचा खास अनुभव त्यांनी येथे मांडला आहे. ■ ■

वर्षा-जल™

रेनवॉटर हार्वेस्टिंग

KFP : जगात प्रथमच, भूजल पातळी वाढवून शेती वाचविण्याचे यशस्वी पेटंटप्राप्त तंत्रज्ञान

ओला दुष्काळ

अतिवृष्टी

वरुणदेवता आवश्यकतेपेक्षा जास्त प्रसन्न झाली, तरीही पंचाईत! शेतातून वाहून जाणारे पाणी त्याच्या सोबत मातीही वाहून नेते... यावर उपाय एकच - केएफपी स्ट्रक्चर !

दर हेक्टर फक्त २२,५००/- रुपयांत कायमचे चिंतामुक्त व्हा.

केडिया रेनवॉटर हार्वेस्टिंग प्रा. लि. औरंगाबाद

Authorised Implementer of KFP Rainwater Harvesting System (Patented)

ई-मेल: info@varshajal.com वेबसाईट: www.varshajal.com

संपर्क: ०२४०-३२०३१८३ / ९३७१७ ८०७०१ (अधिक माहिती पुढील पानावर)